

Eindadvies

Universiteit voor Humanistiek

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van de Universiteit voor Humanistiek van juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015, en
- de aanvullende informatie van Universiteit voor Humanistiek na het gesprek van 20 september 2016, d.d. 28 september 2016.

De commissie heeft op 20 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Universiteit voor Humanistiek. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de Universiteit voor Humanistiek de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraken.

In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Reviewcommissie heeft rekening gehouden met de nadere besluiten van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap omtrent de positie van de levensbeschouwelijke universiteiten. In 2012 heeft de minister besloten dat bij de levensbeschouwelijke universiteiten het criterium 'aansluiting bij nagestreefde ontwikkelingen op stelselniveau' buiten beschouwing blijft. Dat betekent dat de prioriteiten 'onderwijsdifferentiatie' en 'zwaartepuntvorming' destijds niet beoordeeld zijn ten behoeve van de prestatieafspraken. In haar brief van 18 september 2013 heeft de minister van OCW uitgelegd dat ook bij de levensbeschouwelijke universiteiten een positief oordeel bij de midtermreview voorwaarde is voor continuering van de middelen uit het selectieve budget. Waar de instelling in haar prestatieafspraken ambities voor deze onderwerpen heeft opgenomen, is daarom bij de midtermreview de voortgang door de Reviewcommissie wel beoordeeld. De Universiteit voor Humanistiek heeft bij de midtermreview een positief oordeel gekregen.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van de Universiteit voor Humanistiek in 2012 heeft beoordeeld als 'toereikend'. In 2012 heeft de Universiteit voor Humanistiek ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

De Universiteit voor Humanistiek (hierna UvH) heeft de ambitie om onderwijstrajecten aan te bieden met meer uitdaging voor getalenteerde en gemotiveerde studenten. Zij stelt zich ten doel om het percentage bachelorstudenten dat meer dan 180 studiepunten haalt te verhogen. Uit de rapportage blijkt dat in 2015 17,5% van de bachelorstudenten aan dit doel voldeed, waarmee de streefwaarde van 10% ruim is overtroffen. Daarnaast wil de universiteit haar eigen excellentieonderwijs invoeren, in de vorm van een verdiepingstraject in de bacheloropleiding. In studiejaar 2015–2016 is dit traject van start gegaan, bedoeld voor getalenteerde en gemotiveerde studenten. Het bestaat uit twee extra studieonderdelen van 7,5 studiepunten en wordt naast het reguliere programma aangeboden.

De universiteit wil de internationalisering van onderwijs en onderzoek verder ontwikkelen. Zij wil meer Engelstalig onderwijs aanbieden en internationale studenten aantrekken. In 2015–2016 werden vier onderdelen van het bachelorcurriculum in het Engels verzorgd. In het najaar heeft de universiteit haar eerste uitwisselingsstudenten van de universiteit van Barcelona ontvangen. Het Engelstalige deel van de website van de universiteit is aanzienlijk uitgebreid. De uitgaande mobiliteit is nog zeer beperkt.

Onderwijsaanbod

De UvH stelde zich in de prestatieafspraken ten doel om het profiel van de humanistiek als academische beroepsopleiding aan te scherpen. In dat kader zou de masteropleiding Zorgethiek en beleid in 2013 overgaan van de Tilburg University naar de UvH. Dat is inderdaad gebeurd.

In aanvulling op de verplichte indicatoren in de prestatieafspraken heeft de universiteit afspraken gemaakt over tien extra indicatoren met het oog op de kwaliteit van het onderwijs. In het jaarverslag wordt over alle facultatieve indicatoren zorgvuldig gerapporteerd, aan de hand van duidelijke definities. Het gaat om aanvullende verbeteringen, zoals het bijstellen van de student-staf ratio en het verhogen van het aantal studenten dat meer dan 180 studiepunten behaalt. De universiteit rapporteert dat veel, maar niet alle facultatieve doelstellingen zijn behaald. De student-staf ratio is verbeterd tot 1:12, waarmee het doel (1:15 à 20) ruim is overtroffen. Naast het bevorderen van het percentage studenten dat extra studiepunten haalt, heeft de universiteit besloten haar eigen excellentieonderwijs in te voeren, in de vorm van een verdiepingstraject in de bacheloropleiding.

De universiteit wil de beroepsgerichtheid van de opleiding versterken en had daartoe aanvullende indicatoren ontwikkeld met betrekking tot de aansluiting op de arbeidsmarkt. Door de economische ontwikkelingen konden deze doelen niet volledig worden gehaald.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

De universiteit had haar ambities met betrekking tot onderzoek en valorisatie in de prestatieafspraken vastgelegd in zestien deelafspraken met indicatoren. Deze aanvullende

indicatoren betreffen zwaartepuntvorming, wetenschappelijke output en valorisatiedoelen. In de jaarverslagen wordt zorgvuldig gerapporteerd over de voortgang.

De totale onderzoekcapaciteit bij de UvH is in 2015 toegenomen tot bijna 17 fte. Sinds 2013 wordt het onderzoek steeds meer geconcentreerd rond drie zwaartepunten:

- De existentiële en ethische vragen waarmee mensen gedurende hun levensloop te maken krijgen (in lijn met 'Health, Demographic Change and Wellbeing' uit Horizon 2020, en met 'Gezondheid' binnen de topsector Life sciences & health).
- De inrichting van de 21e-eeuwse samenleving en de eisen die dat aan burgers en organisaties stelt (in lijn met 'Inclusive, Innovative and Secure Societies' uit Horizon 2020).
- Humanisme en de grondslagen van de Humanistiek. Dit derde zwaartepunt is versterkt in het verlengde van het advies van de visitatiecommissie onderzoek uit 2014.

De universiteit heeft haar nationale en internationale netwerken rond deze drie kernthema's verder uitgebreid. In 2015 is een aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand gekomen.

De ambities ten aanzien van de output zijn gerealiseerd. De universiteit streeft naar een balans tussen op vakgenoten gerichte output in wetenschappelijke tijdschriften enerzijds en beroepsgerichte en populariserende publicaties anderzijds. Het aantal artikelen in internationaal gerefereerde wetenschappelijke tijdschriften is sinds 2011 bijna verdubbeld. Omdat de totale hoeveelheid onderzoekstijd ook is gestegen, is het aantal artikelen per fte onderzoekstijd in 2015 echter wel bij de geformuleerde doelstelling achtergebleven. Het aantal dissertaties is aanzienlijk toegenomen, van zeven dissertaties in 2011 tot elf dissertaties in 2015. Eind 2015 waren aan de universiteit 104 actieve promovendi geregistreerd, twee derde van hen nam deel aan de graduate school.

De ambities op het gebied van de tweede en derde geldstroom zijn deels gerealiseerd. Het is niet gelukt om meer inkomsten te verwerven uit de tweede geldstroom; de inkomsten uit contractonderzoek zijn wel sterk gestegen.

Valorisatie

De prestatieafspraken van de UvH bevatte veel voornemens om de valorisatie te versterken en verder uit te bouwen. De UvH geeft valorisatie een invulling in overeenstemming met het eigen profiel

De universiteit heeft haar valorisatieactiviteiten ondergebracht in het Praktijkcentrum Zingeving & Professie. De missie van dit praktijkcentrum is bij te dragen aan processen van zingeving en humanisering in de beroepspraktijk en in organisaties. Dit doet het centrum door middel van het aanbieden van programma's en trainingen. De omvang van het Praktijkcentrum Zingeving & Professie is, uitgaande van de hoeveelheid tijd die voor valorisatie is opgenomen in de taakstellingen van stafleden, ruimschoots op peil.

De universiteit streeft naar een toename van het aantal masterstudenten dat een scriptie schrijft op basis van een onderzoek dat een externe gebruiker ten goede komt. Deze doelstelling is ruimschoots gehaald.

Verder was de ambitie om 30% van de leerstoelen (mede) te laten financieren door het bedrijfsleven of stichtingen. Het percentage bijzondere leerstoelen nam aanvankelijk fors toe, maar is weer gedaald tot net boven het niveau van 2011.

Het aantal aangeboden programma's voor continue professionele ontwikkeling is sinds 2011 gedaald en daarmee achtergebleven ten opzichte van de doelstelling.

2.3 Voortgang ten aanzien profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

De commissie stelt vast dat de UvH veel voortgang heeft gemaakt met haar ambities ten aanzien profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie. De universiteit heeft de voortgang zichtbaar gemaakt door de toepassing van veel aanvullende indicatoren met betrekking tot onderwijs en onderzoek. Veel, maar niet alle facultatieve doelstellingen zijn behaald. De ambitie om het percentage bachelorstudenten dat meer dan 180 studiepunten haalt te verhogen is gerealiseerd. Daarnaast biedt de universiteit een eigen vorm van excellentieonderwijs aan voor getalenteerde studenten. Het studentenoordeel over de kwaliteit van het onderwijs ligt boven het landelijk gemiddelde. De aanvullende indicatoren voor onderzoek hebben vooral betrekking op de onderzoekscapaciteit, zwaartepuntvorming en output. Veel van de doelstellingen zijn gerealiseerd. Het onderzoek is steeds meer geconcentreerd rond drie zwaartepunten. Zowel het aantal beroeps- en publieksgerichte publicaties als het aantal wetenschappelijke publicaties is substantieel verhoogd. Het aantal artikelen in internationaal gerefereerde wetenschappelijke tijdschriften is sinds 2011 bijna verdubbeld. Het is niet gelukt om meer inkomsten te verwerven uit de tweede geldstroom; de inkomsten uit contractonderzoek zijn wel sterk gestegen. De universiteit heeft haar valorisatieactiviteiten ondergebracht in het Praktijkcentrum Zingeving & Professie, dat programma's en trainingen aanbiedt.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

Als indicator voor de kwaliteit van het onderwijs is gekozen voor het studentenoordeel over de opleiding in het algemeen zoals deze jaarlijks wordt gemeten in de Nationale Studenten Enquête (NSE). De UvH stelde zich ten doel het studentenoordeel op het niveau van de nulmeting vast te houden, met de score 4,0. De universiteit rapporteert dat in 2015 het oordeel over de studie in het algemeen was gestegen naar 4,29 (op een schaal van 5). De commissie stelt vast dat de doelstelling is behaald en overtroffen. De gerealiseerde score ligt boven het landelijk gemiddelde in het wetenschappelijk onderwijs van 4,04.

Het studentenoordeel is voor de universiteit een belangrijke graadmeter voor onderwijskwaliteit. Daarom had de universiteit enkele aanvullende indicatoren geformuleerd met betrekking tot de NSE (oordeel over de inhoud, oordeel over algemene vaardigheden, oordeel over wetenschappelijke vaardigheden, oordeel over de voorbereiding op het beroep). Deze zijn in de afgelopen jaren hoog gebleven of gestegen, onder meer door inhoudelijke verbeteringen in het curriculum en verbetering van de ICT-voorzieningen.

Conclusie

Aangezien de UvH haar ambitie met betrekking tot het NSE-studentenoordeel heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De UvH rapporteert ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces resultaten die voor uitval de in 2012 geformuleerde ambities sterk overtreft, terwijl het gerealiseerde bachelorrendement achterblijft bij de afgesproken ambitie.

De universiteit stelde zich ten doel om de uitval van studenten in het eerste jaar te beperken tot 25%. De universiteit rapporteert dat de uitval is teruggebracht van 11,1% bij de nulmeting tot 5,6% in 2015. De commissie stelt vast dat de doelstelling ruimschoots is gehaald. De universiteit licht toe dat vanwege de kleinschaligheid van de universiteit de resultaten sterk kunnen fluctueren van jaar tot jaar. De uitval lag in 2012 en 2013 nog boven de 20%.

De universiteit had de ambitie om het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na de nominale studietijd plus één jaar te verhogen naar 75% in 2015. De universiteit rapporteert dat het bachelorrendement is verhoogd van 56,7% bij de nulmeting naar 66,7% in 2015. De commissie stelt vast dat het rendement sterk is verbeterd maar dat de afgesproken doelstelling niet is gehaald.

Omdat de universiteit slechts één bacheloropleiding aanbiedt is de indicator switch niet van toepassing.

Over de maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces rapporteert de UvH als volgt. De invoering van de studiekeuzecheck heeft bijgedragen aan een verdere daling van de uitval en een betere studiekeuze van de studenten. De universiteit biedt sinds 2014 op vrijwillige basis een studiekeuzetraject aan voor aankomende bachelorstudenten, de zogenaamde Studiekeuze Check. Deze bestaat uit een online vragenlijst, een proefstudeerdag met een toets, een tweede online vragenlijst, een studiekeuzeadvies, en optioneel een studiekeuzegesprek met de studieadviseur. Van de 66 personen die de check hebben gedaan hebben zich 34 personen ingeschreven voor de opleiding.

De UvH noemt enkele factoren die het resultaat beïnvloed hebben. Als gevolg van de kleine aantallen studenten (in 2015 stroomden 57 studenten in de bachelor in) kunnen de resultaten sterk fluctueren: zo lag in 2013 en 2014 het bachelorrendement boven de 75%, waarmee de doelstelling zou zijn gerealiseerd. Daarnaast geeft de universiteit als toelichting dat het cohort 2011 een uitzondering was. Dit was het laatste cohort dat de bacheloropleiding in de oude opzet heeft gevolgd. Vanaf studiejaar 2012–2013 is het vernieuwde programma ingevoerd. Dat betekende voor cohort 2011 dat de studievertraging minder makkelijk binnen het studieprogramma kon worden opgevangen. De rendementscijfers van de bacheloropleiding hangen ook samen met de aangescherpte eisen van veel premasters, waardoor veel studenten na afronding van de verplichte onderdelen van de bachelor ingeschreven blijven om extern onderwijs te volgen, ter toelating tot een (pre)masteropleiding elders. De UvH voorziet voor 2016 weer een stijgende trend voor het rendement.

De commissie is van oordeel dat bovenstaande factoren relevant zijn voor de situatie van de UvH. De commissie betreft de genoemde factoren in haar overwegingen. De commissie acht het daarnaast van belang dat, vergeleken met de andere kleine en middelgrote universiteiten, een uitval van 5,6% zeer laag is.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambitie ten aanzien van de uitval is gerealiseerd, en dat de doelstelling ten aanzien van het bachelorrendement niet is gehaald. De indicator switch is niet relevant bij de UvH. De commissie beoordeelt, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Over maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten rapporteert de UvH de volgende resultaten.

De UvH wilde voldoen aan de norm dat het aantal contacturen in het eerste studiejaar van de voltijd bacheloropleiding minimaal twaalf uur per week bedraagt. De universiteit rapporteert dat de contacturen geleidelijk zijn uitgebreid, waardoor in 2015 de bacheloropleiding voldoet aan de eis. De commissie stelt vast dat het doel is bereikt.

De UvH stelde zich tot doel om het aantal docenten met de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) te verhogen naar 80%. De universiteit rapporteert dat het percentage docenten met een BKO in korte tijd sterk is toegenomen: van 24,4% in de uitgangssituatie naar 69% in 2015. De commissie constateert dat het doel niet is gehaald.

De UvH had de ambitie om het aandeel indirecte kosten te verlagen tot ten hoogste 25%. De universiteit rapporteert dat het aandeel indirecte kosten aanzienlijk is teruggebracht: van 28% in de uitgangssituatie tot 23% in 2015. De commissie stelt vast dat de doelstelling daarmee ruimschoots is gerealiseerd.

Over het resultaat met betrekking tot de docentkwaliteit brengt de universiteit het volgende naar voren. Bij de invoering van het BKO-beleid in 2010 heeft de universiteit de docenten ouder dan 61 jaar als niet BKO-plichtig beschouwd. Inmiddels is 81% van de BKO-plichtige docenten in het bezit van een BKO. De overige BKO-plichtige docenten hebben het traject nog niet kunnen afronden omdat ze pas recent zijn aangesteld.

De commissie onderkent de relevantie van de door de universiteit genoemde factoren met betrekking tot het BKO-beleid en betreft ze in haar overwegingen.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van onderwijsintensiteit en indirecte kosten zijn gehaald en dat de doelstelling ten aanzien van docentkwaliteit niet is gehaald. Niettemin beoordeelt de commissie alles afwegende, en de toelichting van de universiteit gehoord hebbend, de resultaten ten aanzien van het onderdeel maatregelen ter bevordering van de onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op het volgende. De commissie heeft met name waardering voor de beperking van de uitval tot een niveau dat in vergelijking met de andere universiteiten zeer laag is. Hoewel het doel uiteindelijk nog niet is gehaald is het percentage docenten met een BKO fors gestegen.

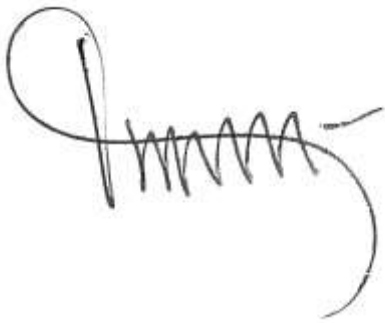
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de Universiteit voor Humanistiek tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'F' followed by a series of connected loops and a final flourish.

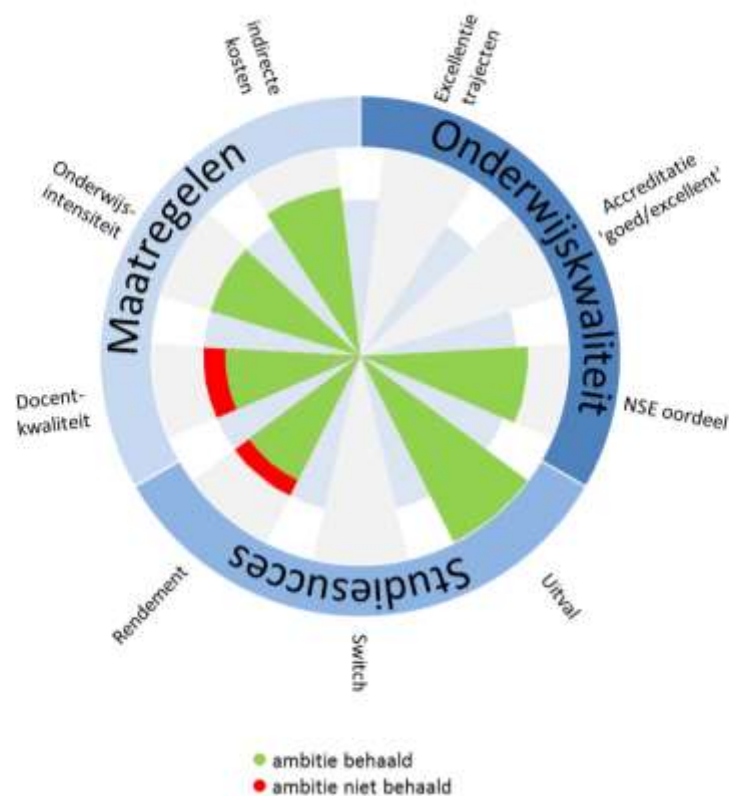
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	11,1	25,0	5,6
Switch	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bachelorrendement	56,7	75,0	66,7
Studentoordeel (NSE)	4,0	4,0	4,29
Docentkwaliteit	24,4	80,0	69
Onderwijsintensiteit	100	0	0
Indirecte kosten; generieke overhead (formatie)	28,0	25,0	23

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.